

((هفته جهانی اطلاع رسانی تیروئید از تاریخ ۴ لغایت ۱۰ خرداد ماه))

کم کاری تیروئید نوزادان

تیروئید چیست و چه کاری انجام میدهد؟

تیروئید غده کوچکی است که در جلو گردن قرار دارد. وظیفه اصلی این غده تولید و ترشح هورمونی به نام تیروکسین در بدن است که این هورمون اثرات مهمی در سوخت و ساز سلولهای مختلف و رشد بدن دارد اثرات این هورمون در رشد و تکامل مغز بسیار مهم و ضروری است. در صورتی که به هر دلیلی این هورمون در بدن تولید نشود، یا تولید آن کم یا بشکل غیرطبیعی باشد، عوارض مختلفی در بدن پدیدار میگردد، این عوارض در سنین مختلف متفاوت هستند. تولید بیش از حد این هورمون نیز سبب بیماری می شود.

کم کاری تیروئید نوزادان:

به مواردی از کم کاری تیروئید گفته می شود که قبل از تولد و یا در زمان تولد وجود داشته باشد کم کاری تیروئید نوزادان یک بیماری است که معمولاً بدون علامت بوده و در روزهای اول بعد از تولد بندرت تشخیص داده می شود. به طوری که تنها تعداد کمی از نوزادان در ماه اول زندگی شناسایی می شوند. بنابراین این نوزاد مبتلا تشخیص داده نمی شود. و به علت این کم کاری غده تیروئید، عوارضی برای نوزاد ایجاد خواهد شد.

رشد و تکامل مغز تا حدود ۳ سالگی ادامه دارد، با توجه به تاثیر هورمون غده تیروئید کم کاری تیروئید نوزادان باعث عوارض جبران ناپذیری بر رشد و تکامل مغز و اعصاب مرکزی میشود. رشد طولی و قد نوزاد نیز تحت تاثیر این بیماری قرار گرفته و کند خواهد شد در نتیجه این بیماری با عوارضی نظیر عقب ماندگی ذهنی، کوتاهی قد، ناشنوایی، لالی، بعضی از بیماریهای مغزی و عصبی همراه است. با توجه به اینکه این عوارض در صورت عدم تشخیص زودرس و عدم شروع درمان بموقع جبران ناپذیر هستند، غربالگری نوزادان در سنین ۳-۵ روز بعد از تولد از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است، درمان به موقع و صحیح از بروز عوارض این بیماری جلوگیری می کند.

علت بیماری چیست؟

هرگاه به هر دلیلی غده تیروئید نوزاد قادر به تولید هورمون تیروئید (تیروکسین) به اندازه کافی نباشد یا هورمون تیروئید در بدن بدرستی فعالیت نکند کم کاری تیروئید اتفاق می افتد. علت اصلی بروز کم کاری تیروئید نوزادان ناشناخته است، اما کمبود ید و ازدواجهای فAMILI از عوامل مؤثر به شمار می روند

غربالگری کم کاری تیروئید نوزادان:

کم کاری تیروئید نوزادان شایعترین علت قابل پیشگیری عقب ماندگی ذهنی نوزادان می باشد، در زمانی که عقب ماندگی ظاهر می شود درمان بی فایده است اما در موقع تولد به راحتی با یک آزمایش ساده در روز سوم تا پنجم بعد از تولد قابل شناسایی می باشد توجه داشته باشیم منظور از روز سوم ۷۲ ساعت پس از تولد نوزاد است. این آزمایش با گرفتن چند قطره خون از پاشنه پای نوزاد در مراکز بهداشتی درمانی انجام می

شود. این نمونه گیری ساده، بی خطر و به حدی کم درد است که گاه حتی نوزاد از خواب بیدار نمی شود. بیماری های مثل سرما خوردگی، تب ناشی از تزریق واکسن و... که منجر به بستری شدن در بیمارستان نمی شود، مانع از انجام نمونه گیری نمی شوند. جهت نمونه گیری نیاز به ناشتا بودن نوزاد نیست. در واقع هیچگونه آمادگی خاصی برای انجام آزمایش غربالگری وجود ندارد. در عمل دیده شده است که وقتی نوزاد تازه شیر خورده و سیر است نمونه گیری راحت تر انجام شده و پاشنه پا بهتر خون می دهد. نتیجه این آزمایش ۴۸ ساعت بعد از نمونه گیری مشخص شده و در صورت مثبت بودن جواب آزمایش کف پا بلافاصله نوزاد جهت اقدامات بعدی فراخوان میشود

در بعضی نوزادان لازم است یک هفته پس از نمونه گیری اولیه مجدداً نمونه گیری از پاشنه پا انجام شود. دلایل نمونه گیری مجدد عبارتند از :

- ❖ نوزادان نارس
- ❖ نوزادان با وزن کمتر از ۲۵۰۰ گرم
- ❖ نوزادان با وزن بیش از ۴۰۰۰ گرم
- ❖ دو قلوها یا چند قلوها
- ❖ نوزادانی که سابقه بستری در بیمارستان دارند
- ❖ نوزادانی که داروهای خاص مانند دوپامین مصرف می نمایند
- ❖ نوزادان با سابقه دریافت یا تعویض خون دارند

آزمایش تایید تشخیص :

مثبت شدن آزمایش غربالگری (نمونه پاشنه پا) نشان میدهد که ممکن است این نوزاد مبتلا به بیماری کم کاری تیروئید باشد و بایستی آزمایش تکمیلی با استفاده از خون وریدی انجام شود که تشخیص را قطعی کند و اگر نوزاد بیمار تشخیص داده شد جهت درمان و مراقبت به پزشک معالج معرفی می گردد. یادمان باشد هرگونه تاخیر در درمان بیماری از ضریب هوشی و سلامتی نوزادان خواهد کاست .

زمان در جلوگیری از عقب ماندگی ذهنی نوزادان مبتلا به کم کاری مادرزادی تیروئید از طلا با ارزش تر است.

معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی لرستان

میترا آقامیرزایی کارشناس بیماریهای غیر واگیر